

OPAS OPETTAJALLE INKLUSIIVISEN VALMISTAVAN OPETUKSEN ALKUUN

Tähän oppaaseen on koottu asioita, jotka on hyvä huomioida, kun koulussasi aloittaa oppilas valmistavassa opetuksessa inklusiivisesti eli tuetusti yleisopetuksen ryhmässä. Käytännön neuvot perustuvat inklusiivista mallia pilotoineiden koulujen kokemuksiin, joten sovelta niitä oman koulusi toimintakulttuuriin sopiviksi.

Neuvot eivät ole tarkoitettu vain yhden opettajan toteutettavaksi. Työ on tarkoitus jakaa useamman opettajan kesken. Koululla voidaankin koota opettajatiimi vastaamaan valmistavan opetuksen oppilaan opetuksesta ja muusta koulunkäyntiin liittyvästä. Siihen voi kuulua luokanopettajan lisäksi esimerkiksi S2-opettaja, laaja-alainen erityisopettaja, resurssiopettaja ja/tai mahdollinen valmistavasta opetuksesta vastaava opettaja. Jokainen koulu luo omat toimivat käytäntönsä, mutta toivottavasti näistä vinkeistä on sinulle apua!

Sisällys

INKLUSIIVISEN VALMISTAVAN OPETUKSEN ALKU.....	1
1. ENNEN OPPILAAN TULOJA	2
2. ENSIMMÄISENÄ PÄIVÄNÄ.....	3
3. ENSIMMÄISELLÄ VIIKOLLA.....	4
4. MUUTAMAN VIIKON KULUESSA.....	5
5. HUOLTAJIEN TAPAAMINEN	5

1. ENNEN OPPILAAN TULOJA

Käytännön asioiden suunnitteleminen ja varautuminen etukäteen tekee oppilaan koulunkäynnin aloittamisesta ja opettajan työstä sujuvampia.

Ennakkoon tehtävien asioiden tarkistuslista:

- Koulussa on hyvä etukäteen päättää, miten mahdollisesti tuleva oppilas tai oppilaat **sijoitetaan luokkiin**, jotta vastaavat opettajat osaavat varautua ja valmistautua.
- **Työnjako** on tärkeää määritellä työyhteisössä etukäteen. Kenelläkään opettajalla ei ole yksin vastuu inklusiivisen valmistavan opetuksen oppilaan oppimisesta, vaan se jakautuu useamman aikuisen kesken koulussa käytössä olevista resursseista riippuen.
- Tutustu **valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan ja suomi toisena kielenä oppimäärään** (OPS 2016).
- Suunnitelkaa etukäteen alustava **lukujärjestys**. Oppilaalle laaditaan lukujärjestys 24 oppitunnille viikossa, tai jos oppilas on yli 10 vuotta vanha niin 26 vuosiviikkotunnille.
- Jos oppilas siirtyy esiopetuksesta, opettajatiimi järjestää **siirtopalaverin** esiopetuksen kanssa ennen kesälomaa, yleensä huhtikuun aikana.
- Luokanopettajan on **hyvä kertoa uudesta oppilaasta etukäteen** omalle luokalleen ja mahdollisille aineenopettajille. Luokan kanssa voi yhdessä pohtia, miten uusi oppilas tuntisi olonsa hyväksi ja turvallisiksi uudessa koulussa ja uudessa luokassa.
- Opettajatiimi suunnittelee oppilaalle järjestettävää **tukea**. On hyvä kiinnittää huomiota siihen, milloin tuki tuodaan oppilaan luo luokkaan vai milloin oppilas lähtee pienryhmään opiskelemaan. Kannattaa huomioida vertaistuen ja omakielisen tuen mahdollisuudet.
- Opettajatiimi sopii yhdessä oppilaalle jaettavista **oppikirjoista ja muusta materiaalista**. Oppilaalle voi varata valmiiksi tehtäviä, joita hän voi tehdä itsenäisesti tai pienellä avustuksella silloin, kun oppitunnin seuraaminen käy liian vaikeaksi.

Muita huomioita:

Nonverbaalisen viestinnän merkitys on erityisen suuri, kun oppilas ei vielä osaa suomen kieltä. Äänensävyllä, eleillä ja ilmeillä voi luoda turvallisen olon oppilaalle.

Opetuksessa opiskeltavan asian kuvallistaminen, keskeisten käsitteiden nimeäminen ja havainnollistaminen auttaa valmistavan opetuksen oppilasta. Tästä on apua myös kaikille luokan oppilaille. Oppilaalle turvataan mahdollisuus ilmaista itseään esim. kuvakorttien ja piirtämisen avulla. Tabletti on myös oiva tuki: googlen kuvahaku sekä googlen kääntäjä.

2. ENSIMMÄISENÄ PÄIVÄNÄ

Ensimmäisen päivän tarkistuslista:

- Selvitä oppilaan nimi, ikä, kotikieli ja huoltajan yhteystiedot. Nämä saat mahdollisesti oppilaaksiottotiedoista koulusihteeriltä.
- Kotiin on hyvä lähettää opettajan yhteystiedot, esim. opettajahuoneen puhelinnumero ja sähköpostiosoite, jos Wilma ei ole vielä käytössä.
- Valitse oppilaalle joku toinen oppilas tai useampikin oppilas **kummeiksi**, jotka esittelevät ruokalan, wc:t, opehuoneen, liikuntasalin, välituntipihan ja muut oppilaiden kannalta tärkeät paikat.
- Panosta **ryhmyttämiseen**: esimerkiksi kun koko luokka on saapunut, järjestäkää jokin yhteinen tervetuliaistapa, kuten laulu, taputus, kättely, tanssi ym.
- Oppilaalle voi antaa vihkosen, jossa kuvat tärkeimmistä sanoista (ulos, wc, ruokailu, jono, lähdetään jne.).
- Oppilas askarteleo mahdollisen naulakkomerkin, nimikyltin ja muut vastaavat asiat samaan malliin kuin muutkin oppilaat ovat tehneet.

Muita huomioita:

Opetuksen tärkein tavoite on kielitaidon kehittyminen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan suomen kielen taitoja ja oppimistaitoja. Tavoitteet ja opiskeltavat oppiaineet määritellään henkilökohtaisessa opinto-ohjelmassa.

Suomen kieltä harjoitellaan kaikilla oppitunneilla, joten luokanopettaja toimii yhtä lailla S2-opettajana. Oppilasta ei ole tarpeen yrittää eriyttää kaikilla oppitunneilla, vaikka hän ei pystyisi vielä täysipainoisesti osallistumaan oppitunnille. Hän voi olla myös kuunteluoppilaana. Oppilaalla on hyvä olla aina mukanaan sopivia tehtäviä, joita hän voi tehdä koska tahansa oppitunnin seuraamisen käydessä liian raskaaksi joko itsenäisesti tai pienellä avustuksella. Luokanopettaja voi antaa oppilaalle helpotetun läksyn tai saman läksyn kuin muille, jos hän arvelee oppilaan selviävän siitä.

Kielenoppimista tukee opettajien välinen yhteistyö, joka on syytä ottaa huomioon opetusta suunniteltaessa. Tiedonkulkuun kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Esimerkiksi opettajien asioiden kokoaminen yhteen oppilaan mukana kulkevaan vihkoon toimii hyvin.

Opettajien antama positiivinen palaute on erityisen tärkeää vasta kieltä opettelevan kohdalla.

3. ENSIMMÄISELLÄ VIIKOLLA

Ensimmäisen viikon tarkistuslista:

- Oppilaalle laaditaan valmistavan opetuksen **lukujärjestys**, 24 vvt. Lukujärjestystä voi toki tarvittaessa muuttaa myöhemmin. Tässä vaiheessa on isoksi avuksi, kun työnjaosta ja alustavasta lukujärjestyksestä on sovittu koulussa ennakoon. Tuntimäärään voi laskea mukaan oman äidinkielen tunnit. Lisäksi voi hyödyntää rinnakkaisluokkien S2-tunteja, jakotunteja ja erillisiä tunteja. Yleisopetuksen oppilasta suuremman tuntimäärän takia valmistavan oppilaille tulisi pyrkiä luomaan päivittäisiä vapaamman toiminnan tuokioita. On hyvä suunnitella, miten paljon tukea tuodaan oppilaan yleisopetuksen luokkaan ja miten usein oppilas lähtee pienryhmään opiskelemaan.
- Hanki oppilaalle matkakortti, jos hän matkustaa oman äidinkielen opetukseen toiseen kouluun.
- Varmista, että oppilaalla on välitunnille lähtiessä **kaveri / kavereita**
- Panosta aktiivisesti **ryhmäyttämiseen** ja kannusta myös aineenopettajia tai muita opettajia uudelleen ryhmäyttämään luokkaa uuden oppilaan tullessa.
- Sovi **tapaaminen huoltajien** kanssa nopeasti oppilaan koulunkäynnin alkuun. Tilaa tarvittaessa tulkki (muista Kosti-tilaus) ja varmista, että valmistavasta opetuksesta vastaavat opettajat, esimerkiksi S2-opettaja, erityisopettaja ja resurssiopettaja pääsevät osallistumaan. Katso lisää huoltajien tapaamisesta alla.
- Kootkaa viimeistään tässä vaiheessa oppilaalle valmiiksi **tehtäväpankki**, jonka tehtäviä hän voi tehdä itsenäisesti tai pienellä avustuksella oppituntien aikana. Esimerkiksi Aamu-materiaalin tms. alkukielitaitoa harjoittavan materiaalin voi hankkia ja esitellä oppilaalle. Materiaalia voi täydentää esimerkiksi kerran kahden viikon välein S2-opettajan ja luokanopettajan toimesta ja samalla voi myös kartoittaa mitä tehtäviä oppilas on tehnyt siihen asti.
- Tarpeen mukaan tehdään kielitaidon alkukartoitus, jos oppilaalla on jotain alustavaa kielitaitoa.

Muita huomioita

Yhteydenpito kotiin on tärkeää. Kodin kanssa tulee sopia yhteydenpitokeinoista ja esimerkiksi vanhempien lukutaidottomuus on huomioitava yhteydenpidossa. Huoltajat kannattaa tavata heti ensimmäisten viikkojen aikana. Koulussa sovitaan missä määrin luokanopettaja vastaa yhteydenpidosta kotiin ja missä määrin S2-opettaja tai joku muu opettaja. Tarvittaessa opastetaan huoltajia Wilma-tunnusten luomisessa ja käyttöönnotossa. Wilma-merkinnät hoitaa kukin opettaja itse omista oppitunneistaan. Vanhempainvartiin voisi osallistua kaikki oppilasta opettavat opettajat tai valmistavasta opetuksesta vastaava opettajatiimi.

Tutustuminen uuteen luokkaan. Ryhmäyttämiseen kannattaa varata aikaa useammilla oppitunneilla. Kun oppilas kokee olonsa tervetulleeksi sekä oppilaiden että opettajien taholta, oppilaan on helpompaa sopeutua uuteen yhteisöön, mikä näkyy myös sitoutumisessa opiskeluun. Luokassa voi järjestää oppilaille aikaa tutustumiseen esimerkiksi Kiva-koulu materiaalin avulla. Koulun tukioppilaita (tai vastaavia oppilasryhmiä) kannattaa pyytää vetämään erilaisia tutustumisleikkejä luokkaan tai järjestämään ”tukarikahveja”. Myös kuraattoria tai psykologia voi konsultoida ryhmäyttämiseen liittyvissä asioissa.

4. MUUTAMAN VIIKON KULUESSA

Tarkistuslista:

- laaditaan opinto-ohjelma Wilmaan. Opinto-ohjelma laaditaan kaikkien oppilasta opettavien opettajien yhteistyönä, jotta kaikilla on yhteinen ymmärrys oppilaan osaamisesta ja tavoitteista. Opinto-ohjelma laaditaan viimeistään 3 kk kuluessa valmistavan opetuksen aloittamisesta.
- Laita lukujärjestys viimeistään nyt kuntoon tai muokkaa vastaamaan oppilaan tarpeita.
- Tilaa tai valmista tarpeen mukaan eriyttävää materiaalia tai lisätilaus luokan kirjoista.
- Tutustu valmistavaopetus.edu.hel.fi –sivustoon. Sivustolta löytyy valmistavan opetuksen järjestämiseen liittyvää ohjeistusta ja siellä julkaistaan myös pilottikouluilta kerättyjä hyviä käytänteitä. Voit siis saada uusia ideoita omaan opetukseen ja koulun toimintaan!

Muita huomioita:

Ei kannata stressata, jos lapsi ei tunnu oppivan suomea vielä ensimmäisinä viikkoina tai kuukausinakaan. Oppilaan sopeutumiseen ja kielen oppimiseen kannattaa antaa rauhassa aikaa, ellei ole selvää syytä epäillä muita oppimisen vaikeuksia, jotka tarvitsevat erityisen tuen apua.

5. HUOLTAJIEN TAPAAMINEN

Pyri tapaamaan huoltajat niin pian kuin mahdollista sekä tarvittaessa säännöllisesti muutaman kerran lukuvuodessa.

Ensimmäisessä tapaamisessa käydään läpi:

- Oppilaan koulunkäynti- ja päivähoitohistoria. Päivämäärä, jolloin oppilas on aloittanut valmistavan opetuksen (Huom! Merkintä Primukseen).
- Oppilaan osaamat kielet, taidot, vahvuudet.
- Perheen tausta lyhyesti sekä kotikielet ja asiointikieli koulun kanssa.
- Arkiasiat koulunkäynnistä: kouluun kulkeminen, lukujärjestys, Wilman käyttö, työ- ja loma-ajat, poikkeukset, kotitehtävät, oppiaineet, valmistavan opetuksen tärkeimmät tavoitteet, juhlat.
- Osallistuminen uskonnon ja oman äidinkielen opetukseen.
- Oppilaan ruokavalio, lääkitys, allergiat.
- Koulun palvelut: terveydenhoitaja ja koululääkäri, kuraattori, psykologi, S2-opettaja, erityisopettaja ja iltapäivätoiminta.
- Lupa-asiat: kuvauslupa, tarvittaessa myös Ekapelin lupa.
- Tilaa tarvittaessa tulkki ajoissa (tilataan Helsingin seudun asioimistulkikeskuksesta, muista tehdä kosti-tilaus etukäteen)
- Huoltajalle tulee kertoa, että oppilaalle laaditaan opinto-ohjelma, jota täydennetään yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa uudessa tapaamisessa muutaman kuukauden kuluessa.

Hyvä ottaa esille

- Tarvittaessa voi käydä läpi yleisiä asioita suomalaisesta koulusta: oppilaan ja opettajan asema, itsenäisyys, toiveet kodin suuntaan. Huoltajia voi neuvoa käyttämään myös www.infopankki.fi –sivustoa, josta löytyy perustietoja suomalaisesta koulusta ja yhteiskunnasta 12 eri kielellä, muun muassa viro, somali, venäjä, arabia ja turkki.
- Oppilaalle ja huoltajalle on hyvä kertoa, että tukiopetusta tai läksytukea voi pyytää tarvittaessa. Kannattaa kuitenkin korostaa, että alku otetaan rauhallisesti ja tutustutaan toisiimme.
- Huoltajan kanssa voi käydä läpi mahdollisuuksia saada lisäaikaa kokeessa, vastata suullisesti, käyttää apuna piirtämistä tai oppikirjaa.

Lähteet: Laakavuoren ala-asteen koulu, Meri-Rastilan ala-asteen koulu sekä Anna Palo, Irina Haahtela, Lotta Karlsson ja Linda Fischer

Toimitus: Raigo Megerild ja Elina Kesäniemi, Helsingin kaupungin opetusvirasto.

3.5.2017. Editoitu 23.8.2017.